

75 godina uz najmlađe Svijet bi bio hladno mjesto bez UNICEF-a

Marina Knežević Barišić

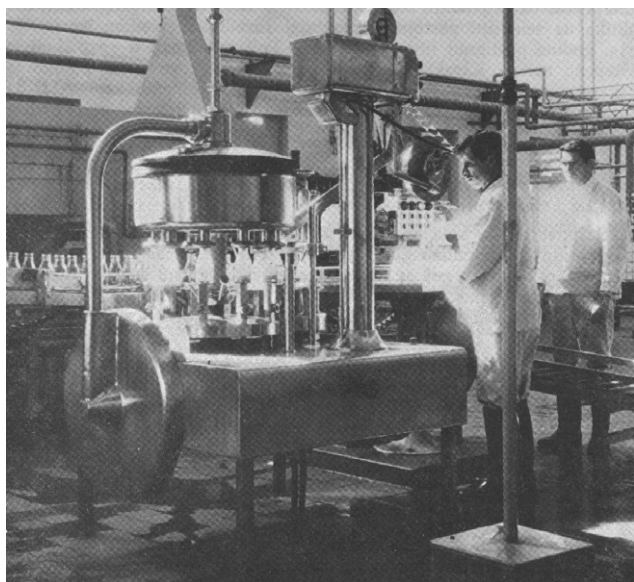
Nakon završetka 2. svjetskog rata, Europa je bila izmučena. Građani su živjeli teško, a milijuni djece trebali su pomoć kako bi preživjeli. Zato je 1946. na prvom zasjedanju Opće skupštine Ujedinjenih naroda donesena jednoglasna odluka - osnovat će se UNICEF, posebna agencija kojoj će dobrobit djece svijeta biti najvažnija zadaća. Bilo je to 11. prosinca prije 75 godina.

U godinama nakon rata UNICEF je svaki dan hranio šest milijuna gladnih dječjih usta. Među njima je bila i Audrey Hepburn, kasnije UNICEF-ova ambasadorica dobre volje, ali i velik broj djece u našim krajevima.

Naš 75. rođendan prilika je da se prisjetimo i proslavimo sve što zajedno s našim donatorima, već 75 godina radimo za djecu.

ČAŠA MLIJEKA – ZA SVAKO DIJETE

Malo je poznato da je UNICEF imao ključnu ulogu u razvoju modernog mljekarstva u Hrvatskoj. Izgrađene su mljekare u

SLIKA 1. Zahvaljujući UNICEF-u u Hrvatskoj je pokrenut razvoj modernog mljekarstva.

SLIKA 2. UNICEF je podržao i otvaranje školskih kuhinja diljem zemlje, a mnogoj djeci je besplatan obrok u školi bio jedini u danu.

Zagrebu, Rijeci i Splitu, a kasnije i tvornice za proizvodnju mlijeka u prahu u Osijeku i Županji. UNICEF je osigurao najmodernije strojeve za proizvodnju pasteriziranog mlijeka i pomogao da se educiraju radnici. Trajno mlijeko moglo se jednostavno transportirati u sve krajeve zemlje kako bi se nahranila gladna dječja usta. Mlijeko se besplatno dijelilo u školama, a brojnoj djeci to je bio jedini obrok u danu. Mnogi se i danas sjećaju dvopeka, kolutova žutog sira, okusa gorkog ribljeg ulja, ali i prve čokolade! Sve je to bilo u UNICEF-ovim paketima pomoći.

POMOĆ ZA NAJBRANJIVIJU DJECU

UNICEF je posebno brinuo o djeci koja su u ratu ostala bez roditelja, udomljenoj djeci i djeci iz socijalno ugroženih obitelji. Osigurali smo i sirovinu od koje su domaće tvornice izradile više od 200 000 pari dječjih cipela i gotovo 37 000

deka. Niz ustanova za slijepu i slabovidnu, gluhoonijemu i djecu s različitim teškoćama dobilo je potrebnu opremu i nastavna sredstva, među njima i Zavod za gluhoonijemu djecu u Zagrebu.

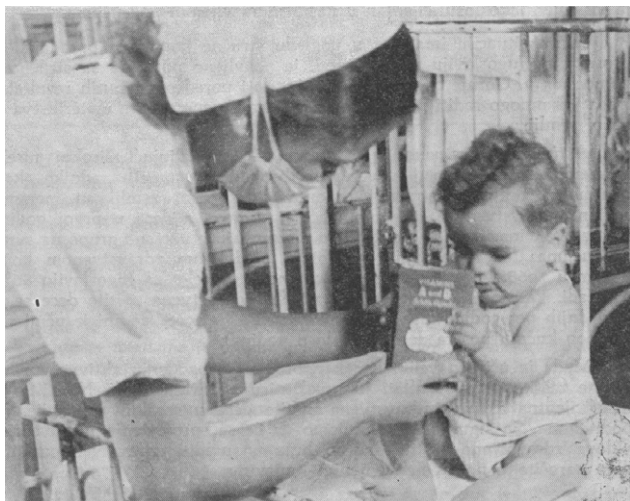
OBRAZOVANJEM DO BOLJE BUDUĆNOSTI ZA DJECU

Briga za kvalitetno obrazovanje djece uvijek nam je bila važna. Upravo je UNICEF zaslužan za uvođenje tehničke kulture u škole. U svakoj školi opremljen je kabinet za tehnički odgoj, a u seoskim školama UNICEF je pokrenuo programe razvoja praktičnih znanja, vještina i radnih navika. Obnovljene su seoske škole, a pokrenut je i program školskih vrtova i uzgoja domaćih životinja. U Splitu, Karlovcu, Kninu i Varaždinu osnovani su centri za profesionalnu orijentaciju i osposobljavanje mladih. UNICEF je osigurao moderne strojeve i aparate što je omogućilo stručno osposobljavanje nezaposlenih mladih ljudi.

ZDRAVLJE JE NAJVAŽNIJE

Malariju danas smatramo egzotičnom bolesti, no nekada je ona u Hrvatskoj uzimala velik danak. Posebno su ugroženi bili dalmatinska obala i dolina Neretve, ali malarije je bilo i u Slavoniji. Zahvaljujući velikoj akciji, koju su zajedničkim snagama proveli Svjetska zdravstvena organizacija i UNICEF, malarija je u Hrvatskoj već dugo dio prošlosti. Isto je i s drugim teškim i opasnim bolestima poput bruceloze, trahoma i tuberkuloze koje su danas rijetkost ili ih uopće nema.

Nakon 2. Svjetskog rata smrtnost djece u našim krajevima bila je iznimno visoka. 1950. u Hrvatskoj je umiralo 118 na 1000 rođene djece. To se moralo promijeniti. UNICEF je u suradnji s vlastima krenuo u program „Majka i dijete“. Kako bi

SLIKA 3. Zdravstvena skrb za majke i djecu u srcu je UNICEF-ovog djelovanja od samih početaka

SLIKA 4. Stotine automobila i bicikala UNICEF je donirao kako bi zdravstveni djelatnici mogli doći do svakog djeteta i obitelji.

naobrazba bila što kvalitetnija, škole za primalje i medicinske sestre postale su četverogodišnje srednje škole za koje je UNICEF osigurao opremu. Osigurani su i oprema, lijekovi, doškolovanje kadrova u inozemstvu za 36 dispanzera za majke i djecu, desetke laboratorija, školskih ambulanti, a otvoreno je i 101 savjetovanište za žene i djecu.

Osnovani su i opremljeni posebni odjeli za brigu o prijevremeno rođenoj djeci, a zahvaljujući UNICEF-u otvoren je i Centar za majke i djecu, danas Klinika za dječje bolesti Zagreb u Klaićevoj.

UNICEF – PRVI U SAMOSTALNOJ HRVATSKOJ

Ratne 1991. UNICEF je otvorio svoj Ured za krizne situacije. Bili smo prva međunarodna organizacija u Hrvatskoj i to i prije službenog priznanja naše zemlje. Vremena za čekanje nije bilo, djeci i njihovim obiteljima trebala je hitna pomoć kroz osiguravanje lijekova, psihosocijalnu podršku, pomoć prognanicima i izbjeglicama, edukaciju o prevenciji stradanja od mina i eksplozivnih sredstava.

Nakon završetka Domovinskog rata u našem su fokusu druge teme. Rodilišta prijatelji djece, Obrazovanje o dječjim pravima, podrška udomiteljstvu, podrška roditeljima u prvim godinama života djece, podrška obiteljima djece s teškoćama u razvoju i mnoge druge. Neke od najupečatljivijih akcija su bile Stop nasilju među djecom, Svako dijete treba obitelj i Prve tri su najvažnije! Akcije i kampanje su pokretane s ciljem da se potrebe djeteta stave na prvo mjesto društva.

PRVI KAD JE NAJPOTREBNIJE

Uz nove izazove, UNICEF nije zanemario svoju prvotnu zadaću – hitnu humanitarnu pomoć u kriznim situacijama. Kada neku zemlju pogodi potres, tsunami, uragan, ratni sukob ili poplava – mi smo tu za one najranjivije.

SLIKA 5. Za vrijeme Domovinskog rata UNICEF je pružao psihosocijalnu podršku djeci i osiguravao higijenske i druge potrepštine. Nakon rata aktivno smo educirali djecu u školama o zaštiti od mina i eksplozivnih sredstava zaostalih nakon rata.

Pokazali smo to i nakon poplava koje su pogodile našu zemlju u svibnju 2014. godine. Nakon dostave hitnih potrepština UNICEF je kroz dvije godine podržavao rad neformalnog vrtića u Gunji. To se pokazalo iznimno važnim za djecu i roditelje nakon poplava, jer su se djeca lakše oporavljala od trauma, nastavljala su svoj odgojno-obrazovni put i bila su manje izložena stresu, a roditelji su se mogli posvetiti rješavanju pitanja smještaja i obnove kuća.

I u vrijeme velikog izbjegličko-migrantskog vala za vrijeme kojeg je kroz našu zemlju prošlo više od 650 tisuća ljudi bili smo na terenu. U prihvatnim centrima stručni timovi brinuli su za dobrobit djece i majki 24 sata na dan, sedam dana u tjednu. Umorne od teška puta, majke su centru mogle na miru presvući i podojiti svoje bebe te se i same odmoriti prije nastavka puta. Liječnički timovi brinuli su se za to da svako dijete dobije osnovnu zdravstvenu skrb. U sklopu UNICEF-ovih „Mjesta za djecu“ organizirane su rekreativne aktivnosti kako bi se djeca uz igru, odmor i toplu podršku odraslih, educiranih za pružanje psihološke podrške djeci, osjećala sigurno i zaštićeno.

Zahvaljujući podršci naših donatora brzo smo mogli reagirati i kada je krenula pandemija koronavirusa. UNICEF je pokre-

SLIKA 6. Arianna je uživala u igraonici "Ganja" u Gunji gotovo svaki dan

SLIKA 7. Centar za pomoć majkama i bebama izbjeglicama

nuo kampanju „Zajedno protiv koronavirusa“. Cilj nam je bio pružiti podršku zdravstvenom i obrazovnom sustavu te osigurati zaštitu djece i obitelji. Već krajem ožujka, unatoč velikim izazovima u osiguravanju dovoljnih količina zaštitne opreme u cijelom svijetu, uspjeli smo u Hrvatsku dopremiti četiri tone profesionalne zaštitne opreme. Pandemija koronavirusa školske je aktivnosti preselila u *online* okruženje. Poseban je to izazov za obitelji s djecom koja nemaju informatičku opremu i pristup internetu za pohađanje škole na daljinu.

UNICEF je osigurao nabavu tableta i SIM kartica za ranjive skupine djece kako bi podržao njihovo školovanje u okolnostima pandemije koronavirusa.

UNICEF je osigurao i potrebnu informatičku opremu za nadogradnju CARNET-ova servera kako bi mogao prihvatiti povećani promet uslijed prebacivanja nastave u online okruženje. Uz to, UNICEF pruža podršku obrazovanju na daljinu kroz pripremu video predavanja o medijskoj pismenosti za službene platforme škole na daljinu.

Zagreb i okolica se uz pandemiju koronavirusa moraju nositi i s posljedicama potresa. Za više od petsto zagrepčana koji su privremeni dom pronašli u Studentskom domu „Cvjetno naselje“ kao i za socijalno ugrožene obitelji s područja

Markuševca i Čučerja čiji su domovi značajno oštećeni u potresu, UNICEF je osigurao pakete higijenskih potrepština.

Krajem 2020. središnji dio Hrvatske pogodilo je ponovno nekoliko snažnih potresa. Najteže su stradali gradovi i mjesta na području Sisačko-moslavačke županije. UNICEF je kroz nekoliko dana dostavio zaštitne cerade, a zatim higijenske potrepštine i zaštitnu opremu.

Nakon toga na teren su poslani mobilni timovi za psihosocijalnu podršku najranjivijim obiteljima te su osigurane higijenske potrepštine za vrtiće i škole, podrška zdravstvenim i socijalnim službama kroz donacije opreme i kontejnera kao i podrška nastavku pružanja usluga rane intervencije i različitih terapija za djecu s teškoćama i njihove obitelji Udruzi osoba s invaliditetom Sisačko-moslavačke županije, jednome od rijetkih mjesta gdje djeca s teškoćama i njihove obitelji mogu dobiti podršku na području Sisačko-moslavačke županije.

SLIKA 8. U razgovoru s obitelji koja je primila UNICEF-ove cerade.

NAJVAŽNIJI REZULTATI POSLJEDNIH GODINA

Zadaća UNICEF-a u Hrvatskoj je osigurati da djeca dobiju podršku koja im je potrebna za ispunjenje njihovog punog

potencijala. Zato smo usredotočeni na podršku djeci s teškoćama i njihovim obiteljima u što u kontinuitetu mnogo ulažemo, a tijekom prošle godine provodili smo kampanju „Pretvorimo teškoće u mogućnosti“ čiji je cilj osigurati podršku djeci s teškoćama i pomoći osigurati dostupnost i kvalitetu terapijskih postupaka rane intervencije. 2019. osnovana je Banka humanog mlijeka, ustanova koja osigurava donirano majčino mlijeko prijevremeno rođenoj i teško bolesnoj djeci. Tu je i jedan od najdugovječnijih programa „Rodilište prijatelj djece“. Kontinuirano zagovaramo osiguravanje pristupa ranom odgoju i obrazovanju svakom djetetu u Hrvatskoj te pružamo podršku sustavima socijalne skrbi i pravosuđa. Radimo i na smanjenju rizika od katastrofa, podržavamo razvoj kvalitetnog udomiteljstva te pružamo podršku roditeljima u odgoju i brizi za djecu kroz radionice Rastimo zajedno.

Mnogo radimo i s mladima na jačanju vještina medijske pismenosti te je pokrenut projekt Dani medijske pismenosti. Tu je i jedini u potpunosti inkluzivan festival - Festival prava djece koji promiče jednake mogućnosti te stvaralaštvo djece, a svi su filmovi prilagođeni osobama s oštećenjem vida i sluha. Tu su odnedavna i platforma Za budućnost mladih kroz koju ćemo podržavamo razvoj vještina 21. stoljeća te potičemo mlade da budu aktivni članovi društva u kojemu odrastaju kao i platforma Pukotine koja mladima pruža psihološku i emotivnu podršku u procesu odrastanja.

U suradnji s Europskom unijom UNICEF u sedam europskih zemalja uključujući Hrvatsku provodi pilot-program Faza III: Testiranje Jamstva za svako dijete u Hrvatskoj. Program financira Europska unija. EU Jamstvo za svako dijete u Hrvatskoj ima za cilj osigurati jednake prilike u životu za svako dijete. Početna osnova za ostvarenje tog cilja je rješavanje temeljnih uzroka dječjeg siromaštva i socijalne isključenosti kako bi sva djeca imala pristup ključnim uslugama: uslugama zaštite djece i podrške obitelji, predškolskom obrazovanju i uslugama rane intervencije u djetinjstvu.

Danas, UNICEF radi u 192 zemlje i zahvaljujući našim donatorima diljem svijeta, možemo osigurati pomoć u bilo kojem kutku svijeta unutar 24 sata. Kada je 1946. osnovan, nitko nije vjerovao da će 75 godina kasnije svijet i dalje trebati UNICEF. No i sada, u 21. stoljeću, milijuni djece trebaju našu pomoć. Mi smo njihov glas. Ako se ujedinito u stvaranju svijeta u kojem će svakom djetetu biti zagantirano zdravlje, obrazovanje, jednakost i zaštita, imamo priliku ispuniti ono što svijet duguje djeci. Samo zajedno možemo stvarati svijet dostojan djeteta.

Teme Svjetskog tjedna dojenja

Poštovani,

Međunarodni tjedan dojenja lijepa je prigoda za izmjenu informacija o našem radu, ali isto tako i za dobre želje koje izmjenjujemo u prijateljskoj prijepisci. To je ujedno i prigoda da razmijenimo iskustva i da učinimo zajednički iskorak u našim daljnjim aktivnostima na zaštiti i promicanju dojenja. Uz tehnološka dostignuća i ubrzani razvitak koji rezultiraju sve većim zagađivanjem okoliša, u svijetu je sve više zabrinutih za opstojnost planeta na kojem živimo. Upozorava se na potrebu provođenja globalnih razvojnih ciljeva do 2030. godine ili tzv. Agende 17. Baš u tom kontekstu razvojnih ciljeva valja sagledati dimenziju dojenja. Naime, desetljećima smo svjedočili drastičnom padu učestalosti dojenja u svije-

tu. Ta je spoznaja pokrenula međunarodne organizacije predvođene Svjetskom zdravstvenom organizacijom (SZO) i UNICEF-om za pokretanje inicijative „Rodilište -prijatelj djece“. Paralelno je osnovana Svjetska alijansa za dojenje (World Alliance for Breastfeeding Action - WABA). Među ostalima, u okrilju te organizacije svake se godine predlaže neka tema za obilježavanje Svjetskog tjedna dojenja. Nakon 30 godina impresivna je paleta razmatranih sadržaja od kojih su u tablici navedene teme Tjedna dojenja od 2001. do 2020. godine. Iz tih se tema može vidjeti koliko je kompleksno područje dojenja, te da su mnoga područja ljudske aktivnosti i značajni ljudski kapaciteti odgovorni za potporu majci i djetetu bili obuhvaćeni tim temama.

Teme Svjetskog tjedna dojenja od 2001. do 2021. godine

Godina	Engleski	Hrvatski
2001.	Breastfeeding in the Information Age	Dojenje u informacijsko doba
2002.	Breastfeeding: Healthy Mothers and Healthy Babies	Dojenje: zdrave majke i zdrava djeca
2003.	Breastfeeding in a Globalised World for Peace and Justice	Dojenje u globaliziranom svijetu za mir i pravdu
2004.	Exclusive Breastfeeding: the Gold Standard - Safe, Sound, Sustainable	Isključivo dojenje: zlatni standard - sigurno, zdravo i održivo
2005.	Breastfeeding and Family Foods: Loving & Healthy - Feeding Other Foods While Breastfeeding is Continued	Dojenje i obiteljska prehrana: obljubljena i zdrava - dodatak druge hrane dok se dojenje nastavlja
2006.	Code Watch - 25 Years of Protecting Breastfeeding	Kod štiti - 25 godina zaštite dojenja
2007.	Breastfeeding: The 1 st Hour - Save ONE million babies!	Dojenje u 1. satu - spašava JEDAN milijun djece!
2008.	Mother Support: Going for the Gold Everyone Wins!	Potpora majkama: u potrazi za zlatom svi pobjeđuju!
2009.	Breastfeeding: A Vital Emergency Response	Dojenje: vitalni odgovor u izvanrednim situacijama
2010.	Breastfeeding, just 10 Steps! -The baby friendly way	Dojenje u samo 10 koraka! - Put prijateljski naklonjen djeci
2011.	Talk To Me! Breastfeeding - A 3D Experience	Razgovaraj sa mnom! Dojenje - trodimenzionalno iskustvo
2012.	Understanding the Past, Planning the Future	Razumijevanjem prošlosti, planiramo budućnost
2013.	Breastfeeding Support: Close to Mothers	Podrška dojenju: blizu majkama
2014.	Breastfeeding: A Winning Goal - For Life!	Dojenje: pobjednički cilj - za cijeli život!
2015.	Breastfeeding at the workplace: It can work	Dojenje na radnom mjestu: Može uspjeti
2016.	Breastfeeding: A key to Sustainable Development	Dojenje: ključ održivog razvoja
2017.	Sustaining Breastfeeding Together	Osigurajmo održivost dojenja zajedno
2018.	Breastfeeding: Foundation of Life	Dojenje: temelj života
2019.	Empower Parents, Enable Breastfeeding	Oснаžite roditelje, omogućite dojenje
2020.	Support breastfeeding for a healthier planet	Podržite dojenje za zdraviji planet

Tema tjedna dojenja 2021. godine - Zaštita dojenja: zajednička odgovornost

Gore navedena tema ovogodišnjeg Tjedna dojenja je više-značna:

- Prije svega ova se tema temelji na zaštiti svega onoga što smo dosad postigli u 30.- godišnjem radu na zaštiti i promidžbi dojenja lokalno i u svijetu.
- Druga važna poruka pledira za veću povezanost onih koji štite i promiču dojenje, tako da se uz rodilišta koja su

glavna mjesta zaštite i potpore dojenju, aktivnosti usmjerene i prema ostalim mjestima u zajednici na kojima se nalaze djeca te dobi, te da briga o dojenju nije obveza samo zdravstvenog sustava već i šire. U obrazloženju toga navodi se termin „topli lanac“, asocirajući na učinkovit epidemiološki zaokruženi i djelotvoran postupak svladavanja zaraze.

- Odgovornost je bitna za uspjeh na svim razinama, a dosad je ona primarno bila usmjerena prema obitelji, a manje prema zajednici i donositeljima odluka, što bi svakako trebalo promijeniti i poboljšati.
- U inicijativi promicanja dojenja naglašava se razvijanje jednog humanijeg i prijateljskog odnosa prema subjektima te promidžbe - majkama, djeci i obiteljima, koja se zasniva na poštivanju, razumijevanju, partnerstvu i posve novoj kulturi dojenja.

Zaključujući ovaj prilog, citirao sam pismo Svjetske alijanse za dojenje napisano prigodom ovogodišnjeg tjedna dojenja, kako bismo dobili izravne poruke koje su tim povodom upućene:

„Iako je potpora dojenju na individualnoj razini vrlo važna, dojenje se mora smatrati javnozdravstvenim pitanjem koje zahtijeva ulaganje na svim razinama. Koncept „ponovne izgradnje boljeg“ nakon pandemije COVID-a19 pružit će priliku za stvaranje toplog lanca potpore dojenju koji uključuje zdravstvene sustave, radna mjesta i zajednice na svim razinama u društvu. Topli lanac potpore pomoći će u stvaranju povoljnog okruženja za dojenje i zaštitu od utjecaja industrije. Vrijeme je da se istaknu, osiguraju, povežu i potaknu aktivnosti zaštite dojenja na svim razinama.“

Na kraju želim još jednom snažno naglasiti da je stvaranje toplog lanca potpore dojenju na razini zdravstvenih sustava, radnih mjesta, zajednica i cijelog društva prilika za sve nas uključene u te aktivnosti da ovogodišnji Međunarodni tjedan dojenja iskoristimo kao trenutak za novi start i zajedničku odgovornost.

Prof. dr. sc. Josip Grgurić

Koordinator programskih aktivnosti „Rodilište-prijatelj djece“